

УДК 378:658.6

*Ніколайчук Л. Г.,
ORCID ID:0000-0003-2693-6635, Reseacher ID:F-9967-2019,
к.т.н., доц., доцент кафедри товарознавства та технології непродовольчих товарів,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Галик І. С.,
к.т.н., проф., професор кафедри товарознавства та технології непродовольчих товарів,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Семак Б. Д.,
д.т.н., проф., професор кафедри товарознавства та технології непродовольчих товарів,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТОВАРОЗНАВЧО-КОМЕРЦІЙНОГО ПРОФІЛЮ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Анотація. Як свідчить аналіз літературних джерел [1-5], в останнє десятиріччя у системі освіти економічно розвинутих країн світу чітко намітилася тенденція широкого використання компетентнісного підходу та контекстних форм навчання для підвищення якості освіти, особливо це стосується вищої професійної освіти. В даній роботі узагальнено вітчизняний та європейський досвід використання компетентнісного підходу та контекстних форм навчання у навчальному процесі торговельно-економічних університетів при підготовці фахівців товарознавчо-комерційного профілю. Існує потреба доповнити новими компетентностями існуючий нині освітній стандарт спеціальності 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” для бакалаврів та магістрів, де перелік професійних функціональних компетентностей для фахівців сфери торгівлі надто обмежений. Обґрунтована необхідність поглиблення товарознавчих досліджень в університетах сфери торгівлі з метою розширення переліку професійних компетентностей і створення на їх основі нової редакції освітнього стандарту спеціальності 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”.

Ключові слова: компетентнісний підхід, контекстні форми навчання, професійні компетентності, структура та рівні професійних компетентностей, фахівці товарознавчо-експертно-комерційного профілю.

*Nikolaichuk L. G.,
ORCID ID:0000-0003-2693-6635, Reseacher ID:F-9967-2019,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Commodity Research and Technology of Non-food Products, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Galyk I. S.,
Ph.D., Professor, Professor of the Department of Commodity Research and Technology of Non-food Products, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Semak B. D.,
Doctor of Engineering, Professor of the Department of Commodity Research and Technology of Non-food Products, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

MODERN DIRECTIONS OF IMPROVING THE SYSTEM OF COMMODITY PROFESSIONALS TRAINING ON THE BASIS OF THE COMPETENCE APPROACH USE IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF UNIVERSITIES OF UKRAINE

Abstract. As the analysis of literary sources [1-5] shows, in the last decade in the education system of economically developed countries, the tendency of widespread competence approach use as well as contextual forms of education to improve the quality of training has clearly been observed, especially in higher professional education. In this article, the domestic and European experience of using the competence approach and contextual forms of training in the educational process of trade and economic universities for training specialists of commodity-commercial profile, is generalized. There is a need to supplement the existing educational standard of the specialty 076 "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchange Activity" for bachelors and masters degree students, where the list of professional functional competences for the trade profile specialists is too limited. The necessity of deepening commodity researches at the universities of the trade profile with the purpose of expanding the list of professional competencies and creating on their basis a new edition of the educational standard for specialty 076 "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchange Activity" is substantiated.

Key words: competence approach, contextual forms of training, professional competence, structure and levels of professional competencies, professionals of commodity-expert-commercial profile.

JEL Classification: I28, O15

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2019-24-18>

Постановка проблеми. Узагальнення результатів використання компетентнісного підходу у навчальному процесі початкової, середньої та вищої освіти України в останні роки, як свідчить аналіз літературних джерел [1-9], дозволяє зробити деякі узагальнюючі висновки та рекомендації, а також сформулювати та обґрунтувати напрямки подальших досліджень порушених питань. Розглянемо основні з них.

А. Судячи з аналізу літературних джерел [1-5], в останні роки компетентнісний підхід і контекстні форми навчання успішно розвиваються у професійній середній і вищій освіті України. При цьому найбільш суттєві успіхи досягнуто у навчальному процесі університетів педагогічного профілю [3,4], Більш скромні результати маємо у підготовці фахівців медичного та економічного профілю. Особливо це стосується підготовки фахівців товарознавчо-комерційного профілю для потреб торгівлі України [5,6].

Б. Існує потреба більш широкого застосування компетентнісного підходу у навчальному процесі початкової та середньої школи, оскільки вся вузівська та галузева наука націлена на забезпечення компетентнісного підходу у навчальному процесі університетів (особливо педагогічного та технічного профілю).

В. Слід відзначити, що компетентнісний підхід в останні роки широко застосовується не тільки в навчальному процесі вузів. Його результати успішно використовуються також і в економіці, науці та технологіях [7,8]. Доречно навести конкретний приклад [7]. На Всесвітньому економічному форумі в Давосі у 2016 році було озвучено десять основних професійних навичок, які будуть актуальними через 5 років:

- комплексне багаторівневе бачення проблеми;
- критичне мислення, креативність, вміння упорядкати колективом;
- мотивувати вчинки людей;

- вміння взаємодіяти з людьми; емоційний інтелект; клієнтоорієнтованість; вміння вести переговори; гнучкість розуму.

Г. Враховуючи вимоги Національної рамки кваліфікації і Рамкової програми ЄС щодо ключових компетентностей (схвалених Європейським парламентом і Радою ЄС 17 січня 2018 р.) для навчання протягом життя, зупинимося на більш детальному розгляді переліку і змісту названих компетентностей [8,9].

У Рамковій програмі ЄС підкреслюється, що включені в неї компетентності визнаються як комбінація знань, навичок та ставлень, де:

- знання складається з фактів і цифр, концепцій, ідей та теорій, які вже встановлені та підтримують розуміння певної сфери та предмета;
- навички визначаються як здатність та спроможність виконувати процеси та використовувати наявні знання досягнення результатів;
- ставлення описують диспозиції сприйняття та налаштованості щодо ідей, людини або ситуації й спонукають до відповідних реакцій або дій.

Ключовими компетентностями вважаються ті, які необхідні всім людям для підвищення особистого потенціалу і розвитку, розширення можливостей працевлаштування, соціальної інтеграції та активного громадянства. Такі компетентності розвиваються в процесі навчання протягом усього життя, починаючи з раннього дитинства. Наведемо перелік і визначення 8-ми оновлених (перелік 2018 р.) ключових компетентностей, що описані у Рамковій програмі ЄС [8]:

1. Грамотність – це здатність спілкуватися рідною мовою, розрізняти, розуміти, висловлювати, інтерпретувати поняття, факти, думки усно та письмово.

2. Мовна – характеризує здатність використовувати іноземні мови для спілкування, а також здатність розуміти, висловлювати та інтерпретувати поняття, факти і думки усно і письмово на іноземній мові.

3. Математична компетентність, компетентність у науці, технологіях, інженерії – об'єднують здатність логічно мислити, вміння математично обґрунтувати статистичні та інші дані у вигляді графіків, схем і т.п. Компетентність в науці, технологіях і інженерії передбачає розуміння змін, спричинених людьми.

4. Цифрова компетентність – це впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для навчання, професійної діяльності та участі в житті.

5. Особиста, соціальна та навчальна компетентність – це здатність усвідомлювати внутрішній стан людини, ефективно управляти часом та інформацією, конструювання волі працювати з іншими людьми.

6. Громадянська компетентність – це здатність діяти як відповідальні громадяни – повною мірою брати участь у соціальному житті. Вона базується на розумінні базових ідей, пов'язаних із окремими людьми, їх групами, організаціями, суспільством, економікою та культурою.

7. Підприємницька компетентність – це здатність реагувати на можливості та ідеї, перетворювати їх в цінності для людини. Це вміння планувати та управляти проектами, що мають культурну, соціальну або комерційну цінність.

8. Культурна обізнаність та самовираження – це розуміння та повага до того, як ідеї і стан у різних культурах виражаються і передаються через різні галузі мистецтва і форми культури.

Аналіз перерахованих компетентностей і їх визначення дозволяє зробити наступні висновки:

- схвалення Європейським парламентом і Радою ЄС нової редакції Рамкової програми ЄС щодо оновлених ключових компетентностей для навчання протягом всього життя свідчить про поглиблення теоретичних досліджень, пов'язаних із використанням компетентнісного підходу у системі освіти європейських країн;

- успішна реалізація основних положень названої програми в освітньому процесі України вимагає їх доповнення і уточнення з урахуванням специфіки навчального процесу в початковій, середній та вищій освіті України.

Представляється доцільним розглянути більш детально проблеми формування та оцінювання ключових підприємницьких компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю для потреб вітчизняної торгівлі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У даній роботі ми обмежимося аналізом тільки тих літературних джерел, які стосуються використаного компетентнісного підходу у навчальному процесі університетів сфери легкої промисловості та торгівлі України при підготовці фахівців товарознавчо-комерційного профілю.

Автор роботи [10] розкриває роль товарознавства у формуванні компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю. Він детально описує управлінські функції фахівця товарознавчого профілю у практичній діяльності. Основна увага приділена розгляду теоретичних та прикладних аспектів

формування компетентності майбутніх фахівців товарознавчо-комерційного профілю. Підкреслюється, що використання компетентнісного підходу у навчальному процесі при підготовці фахівців товарознавчого профілю сприятиме суттєвому підвищенню якості їх підготовки. Автором розкрита сутність і структура управлінської компетентності фахівця товарознавчо-комерційного профілю у сфері торгівлі. Дається визначення змісту професійної освіти фахівців товарознавчого профілю.

Авторами роботи [11] розглянуто сучасні напрямки підготовки професійної підготовки товарознавців-експертів у вузах. Аргументована доцільність використання в навчальному процесі компетентнісного підходу та контекстних форм навчання. Обґрунтовано перелік ключових професійних компетентностей фахівців товарознавчого профілю. Сформульовано напрямки вдосконалення професійної підготовки товарознавців-експертів.

Авторами роботи [12] розкрита роль товарознавства у системі підготовки фахівців товарознавчого профілю в університетах України. Сформульовані вимоги до ключових професійних компетентностей фахівців товарознавчого профілю. Основна увага приділена набуттю здатності фахівців товарознавчого профілю оцінювати рівень якості товарів та можливість їх фальсифікації.

Автор роботи [13] обґрунтовує доцільність подальшого вдосконалення системи підготовки товарознавців-експертів із митної справи. Обґрунтована доцільність моделювання процесу підготовки у вузах майбутніх товарознавців-експертів з митної справи. Розкрита роль компетентнісного підходу у підвищенні якості підготовки фахівців даного профілю. Розкрита роль компетентнісного підходу у моделюванні процесу підготовки товарознавців-експертів з митної справи.

В роботі [14] обґрунтовано доцільність використання компетентнісного підходу та форм навчання у навчальному процесі студентів товарознавчо-комерційних спеціальностей в університетах легкої промисловості та торгівлі для надання їм необхідних професійних компетентностей.

На прикладі фахівців товарознавчого профілю торговельного комплексу “Текстиль-одяг” сформульовано та обґрунтовано перелік ключових “товарних” фахових компетентностей, які стосуються знань асортименту, властивостей, методів оцінки якості текстильних матеріалів і виробів різного волокнистого складу, цільового призначення та способів виробництва. Сформульовано та обґрунтовано напрямки вдосконалення підготовки фахівців даного профілю у вузах сфери торгівлі та легкої промисловості.

В роботі [15] дана класифікація і загальна характеристика загальних і професійних компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю. Для прикладу розглянуто найбільш поширені і популярні професійні “товарні” і функціональні компетентності фахівців сфери гуртової та роздрібною торгівлі України. Узагальнено результати використання компетентнісного підходу в університетах торговельно-

економічного профілю. Відзначена роль компетентнісного підходу у вдосконаленні навчального процесу в університетах України.

В роботі [16] сформульовані та описані найбільш поширені у сфері торгівлі професійні компетентності фахівців товарознавчо-комерційного профілю. Підкреслюється необхідність при формуванні переліку ключових фахових компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю обов'язково враховувати існуючий перелік спеціальностей фахівців, який міститься у Національній рамці кваліфікацій фахівців. Обґрунтована необхідність поглиблення товарознавчих досліджень, пов'язаних із оптимізацією, стандартизацією та паспортизацією професійних компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю.

Постановка завдання. Метою роботи є обґрунтування напрямків використання компетентнісного підходу у навчальному процесі університетів сфери торгівлі для підвищення якості підготовки фахівців товарознавчо-комерційного профілю.

Викладення основного матеріалу дослідження. Як свідчить аналіз літературних джерел [10-11],

результатом впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес університетів сфери торгівлі, як і інших галузей, є набуття випускниками цих університетів необхідних для їх практичної діяльності компетентностей.

Водночас перелік цих компетентностей, їх професійна спрямованість, ієрархічна структура їх рівнів, значимість та інші ознаки залежать від багатьох чинників. Назвемо основні з них:

- зміст освітнього стандарту спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" для бакалаврів і магістрів;

- зміст навчальних планів і програм спеціальності 076;

- перелік тих кваліфікацій, які для сфери торгівлі України містяться у Національній рамці фахівців [17].

Саме аналіз вимог названих нормативних документів нами було взято за основу при формулюванні переліку ключових професійних функціональних і товарних компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю сфери вітчизняної торгівлі (табл. 1-2).

Таблиця 1

Опис ключових професійних функціональних компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю для потреб торгівлі

№ з/п	Назва компетентності	Результати навчання (набуття компетентностей)	
		знання	уміння
1	2	3	4
1	Формування видової структури асортименту певної товарної групи	Знання чинників формування та оптимізації асортименту основних груп непродовольчих товарів	Здатність управляти видовою та внутрішньовидовою структурою окремих груп непродовольчих товарів
2	Організація постачання непродовольчих товарів	Вивчення асортиментної структури основних груп непродовольчих товарів, які в даний час надходять на ринок України	Знання реальних потреб людей конкретних видів товарів в даному регіоні. Насиченість ринку вітчизняними та зарубіжними товарами.
3	Організація продажу товарів	Використання простих технологій вивчення попиту на конкретні види і групи непродовольчих товарів	Використання сучасних комп'ютерних технологій для вивчення та задоволення попиту населення на конкретні види і різновиди непродовольчих товарів
4	Товарні запаси у сфері гуртової та роздрібно торгівлі	Визначення оптимальної структури запасів непродовольчих товарів у сфері гуртової та роздрібно торгівлі	Здатність управляти необхідними запасами непродовольчих товарів для організації безперервної торгівлі ними
5	Зберігання непродовольчих товарів	Знання чинників, які впливають на терміни зберігання різних груп непродовольчих товарів	Організація захисту різних груп непродовольчих товарів від пошкодження під дією атмосферних і біологічних факторів (дії світлопогоди, мікроорганізмів, грибів та ін.)
6	Кон'юнктура ринку окремих груп непродовольчих товарів	Чинники розвитку ринку окремих груп непродовольчих товарів оцінки обсягів товарообігу	Шляхи оптимізації асортименту основних груп непродовольчих товарів
7	Товарний менеджмент	Організаційно-управлінська діяльність і аналіз ринку	Оптимізація структури асортименту різних груп непродовольчих товарів
8	Облік обсягів закупок, реалізації та запасів товарів	Знання основ бухгалтерського обліку і специфіки його використання в торгівлі	Використання комп'ютерних технологій для обліку товарів у сфері торгівлі

Продовження табл. 1

1	2	3	4
9	Науково-дослідна робота, пов'язана з оптимізацією структури асортименту та властивостей товарів	Аналіз структури видового асортименту та властивостей товарів, які реалізуються у сфері торгівлі	Оцінка оптимальності структури видового асортименту та властивостей товарів
10	Нормативно-правові документи, що стосуються організації торговельної діяльності	Знання нормативно-правових документів щодо організації торгівлі непродовольчими товарами	Уміння користуватися нормативно-правовими документами щодо організації торгівлі
11	Педагогічна діяльність магістрів	Знання змісту основних професійних предметів і методик їх викладання	Уміння характеризувати асортимент, властивості, вимоги до якості, безпечності різних груп непродовольчих товарів

Таблиця 2

Опис ключових професійних товарних компетентностей фахівців товарознавчо-комерційного профілю для потреб торгівлі

№ з/п	Назва компетентності	Результати навчання:	
		знання	уміння
1	Нормативні документи щодо оцінки якості товарів	Класифікація та характеристика дефектів товарів	Уміння виявити та оцінити вагомність дефектів
2	Методи оцінки якості непродовольчих товарів	Класифікація і характеристика основних методів оцінки якості товарів	Здатність користуватися методами оцінки якості товарів
3	Товарна експертиза	Виявлення придатності товару та оцінка рівня якості товару	Володіння прийомами товарної експертизи основних груп непродовольчих товарів
4	Дослідження властивостей товарів	Знання основних методів експериментальної оцінки властивостей товарів	Володіння здатністю користуватись інструментальними методами оцінки якості товарів
5	Маркування товарів	Особливості маркування різних груп товарів вітчизняного та зарубіжного виробництва	Вміння розрізняти особливості маркування товарів вітчизняного та імпортного виробництва
6	Кодування товарів	Знання особливостей кодування товарів різного цільового призначення вітчизняного та імпортного виробництва	Вміння характеризувати різні методи кодування непродовольчих товарів
7	Оформлення результатів експертизи та оцінки якості товарів	Знання специфіки експертизи та оцінки якості різних груп непродовольчих товарів	Вміння оформлення результатів експертизи та оцінки якості товарів

Окрім розглянутих професійних компетентностей (табл. 1-2), фахівець товарознавчо-комерційного профілю повинен володіти також і необхідними загальнокультурними компетентностями (табл. 3).

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Розглянутий в даній роботі перелік професійних функціональних компетентностей доцільно доповнити та конкретизувати й описати у відповідних підручниках і навчальних посібниках із товарознавства та матеріалознавства непродовольчих товарів. Існує потреба доповнити названими компетентностями існуючий нині

освітній стандарт спеціальності 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” бакалаврів та магістрів, де перелік професійних функціональних компетентностей для фахівців сфери торгівлі, на нашу думку, ще надто обмежений. Представляється доцільним поглиблення товарознавчих досліджень в університетах сфери торгівлі з метою розширення переліку названих професійних компетентностей і створення на їх основі нової редакції освітнього стандарту для потреб тільки університетів сфери торгівлі, які містять більш широкий перелік конкретних професійних компетентностей.

**Перелік загальнокультурних компетентностей фахівців
товарознавчо-комерційного профілю [2,15]**

№ з/п	Назва компетентності
1	Здатність використовувати основні економічні та правові знання у своїй професійній діяльності
2	Здатність використовувати історичні знання для формування свого світогляду та загальнокультурного рівня
3	Здатність використовувати знання з хімії та фізики
4	Здатність використовувати знання із біології та мікробіології
5	Здатність працювати з колективом
6	Здатність користуватися комп'ютерними технологіями
7	Здатність працювати у нестандартних умовах
8	Здатність оцінювати та аналізувати інформацію
9	Володіння інформаційними технологіями, які використовувалися у сфері торгівлі
10	Володіння теоретичними основами товарознавців
11	Володіння теоретичними основами комерційної діяльності
12	Вміння користуватися торговельним технологічним обладнанням

ЛІТЕРАТУРА

1. Компетентнісний підхід в освіті: світовий досвід / [Антонюк Л. Л., Василькова Н. В., Ільницький Д. О. та ін.]. – К. : КНЕУ, 2016. – 62 с.

2. Овчарук О. В. Особливості застосування компетентнісного підходу: досвід України та країн Європи / О. В. Овчарук // Інформаційні технології в освіті. – 2009. – №4. – С. 218-225.

3. Луговий В. І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні / В. І. Луговий // Педагогіка і психологія. – 2009. - №2. – С. 13-26.

4. Степко М. С. Запровадження компетентнісного підходу у підготовці фахівців з вищою освітою України / М. С. Степко. – К. : Міжнар. Б.Ф. “Україна 3000”, 2009. – С. 130-137.

5. Трішкіна Н. І. Сучасні підходи до формування професійних компетентностей фахівців торговельно-економічного профілю / Н. І. Трішкіна // Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля. Сер. Педагогіка і психологія: Педагогічні науки. – 2015. – №1(9). – С. 193-199.

6. Панфілов Ю. Компетентнісний підхід в освіті: досвід, проблеми, перспективи / Ю. Панфілов, Б. Фурманець // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, педагогіка, соціологія. – 2017. – №3. – С. 55-67.

7. Філоненко М. М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу: методичні рекомендації / М. М. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 88 с.

8. <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53>.

9. Лунячек В. Е. Компетентнісний підхід як методологія професійної підготовки у вищій школі / В. Е. Лунячек // Публічне управління: теорія і практика. – 2013. – №1(13). – С. 155-162.

10. Клімова А. М. Формування управління компетентності майбутніх фахівців з товарознавства в

системі професійної освіти / А. М. Клімова // Професійна освіта: теоретичні та прикладні аспекти формування компетентності майбутніх фахівців: колективна монографія / І. І. Доброскок та ін., керівник авторського колективу І. І. Доброскок. – Переяслав-Хмельницький : ФОП Домбровська Я.М., 2016. – Ч. 1. – С. 327-357.

11. Чорна Т. М. Сучасні підходи до підготовки товарознавців-експертів у вищих навчальних закладах / Т. М. Чорна, Н. Л. Авраменко, І. С. Сагайдак // Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. – 2018. – Вип. 83, т. 1. – С. 187-193.

12. Борисенко О. С. Тенденції розвитку товарознавства в сучасних умовах / О. С. Борисенко, Ю. В. Фісун // Економіка і суспільство. Електронне фахове видання Мукачівського державного університету. – 2017. – Вип. 13. – С. 381-387.

13. Мороз С. Е. Моделювання процесу підготовки майбутніх товарознавців-експертів до професійної діяльності на ринку митних послуг / С. Е. Мороз // Вісник Житомирського університету. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 4(70). – С. 124-129.

14. Галик І. С. Використання компетентнісного підходу при контекстному навчанні товарознавців у закладах вищої освіти – основний резерв підвищення якості підготовки / І. С. Галик, Л. Г. Ніколайчук, Б. Д. Семак // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. – 2018. – Вип. 20. – С. 88-93 (Технічні науки).

15. Гушак О. М. Використання компетентнісного підходу для вдосконалення фахівців торговельно-економічного профілю у закладах вищої освіти України / О. М. Гушак, Б. Д. Семак, І. С. Галик // Підприємництво і торгівля : збірник наукових праць. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2018. – Вип. 22. – С. 151-156.

16. Ніколайчук Л. Г. Використання компетентнісного підходу для вдосконалення у закладах вищої освіти підготовки фахівців товарознавчого профілю для торгівлі та легкої промисловості України / Л. Г. Ніколайчук, І. С. Галик, Б. Д. Семак // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2018. – Вип. 21. – С. 96-105 (Технічні науки).

17. Захарченко В. М. Національна рамка кваліфікацій та освітні програми кваліфікації. Київ. 20-21 жовтня 2015 р.

REFERENCES

1. Kompetentnii pidkhdid v osviti: svitovyi dosvid (2016), Antoniuk L. L., Vasylova N. V., Plynyskyi D. O. ta in., KNEU, K., 62 s.

2. Ovcharuk, O. V. (2009), Osoblyvosti zastosuvannya kompetentnisnogo pidkhdodu: dosvid Ukrainy ta krain Yevropy, Informatsiini tekhnologii v osviti, №4, s. 218-225.

3. Luhovyi, V. I. (2009), Yevropeiska kontseptsiia kompetentnisnogo pidkhdodu u vyshchii shkoli ta problemy yii realizatsii v Ukraini, Pedagogika i psykholohiia, №2, s. 13-26.

4. Stepko, M. S. (2009), Zaprovdzhennia kompetentnisnogo pidkhdodu u pidhotovtsi fakhivtsiv z vyshchoi osvitoiu Ukrainy, Mizhnar. B.F. "Ukraina 3000", K., s. 130-137.

5. Trishkina, N. I. (2015), Suchasni pidkhdody do formuvannya profesiinykh kompetentnosti fakhivtsiv torhovelno-ekonomichnogo profilu, Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu im. Alfreda Nobelia. Ser. Pedagogika i psykholohiia: Pedagogichni nauky, №1(9), s. 193-199.

6. Panfilov, Yu. and Furmanets B. (2017), Kompetentnisnyi pidkhdid v osviti: dosvid, problemy, perspektyvi, Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnyimi systemami: filosofiia, pedagogika, sotsiologiia, №3, s. 55-67.

7. Filonenko, M. M. (2016), Metodyka vykladannya u vyshchii medychnii shkoli na zasadakh kompetentnisnogo pidkhdodu: metodychni rekomendatsii, Tsentri uchbovoi literatury, K., 88 s.

8. <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53>.

9. Luniachek, V. E. (2013), Kompetentnisnyi pidkhdid yak metodolohiia profesiinnoi pidhotovky u vyshchii shkoli, Publichne upravlinnia: teoriia i praktyka, №1(13), s. 155-162.

10. Klimova, A. M. (2016), Formuvannya upravlinnia kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z

tovaroznavstva v systemi profesiinnoi osvity, Profesiina osvita: teoretychni ta prykladni aspekty formuvannya kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv: kolektyvna informatsiia / I. I. Dobroskok ta in., kerivnyk avtorskoho kolektyvu I. I. Dobroskok, FOP Dombrovska Ya.M., Pereiaslav-Khmelnyskyi, chast. 1, s. 327-357.

11. Chorna, T. M. Avramenko, N. L. and Sahaidak, I. S. (2018), Suchasni pidkhdody do pidhotovky tovaroznavtsiv-ekspertiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh, Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Pedagogichni nauky. Vypusk 83, tom 1, s. 187-193.

12. Borysenko, O. S. and Fisun, Yu.V. (2017), Tendentsii rozvytku tovaroznavstva v suchasnykh umovakh, Ekonomika i suspilstvo. Elektronne fakhove vydannia Mukachivskoho derzhavnogo universytetu. Vypusk 13, s. 381-387.

13. Moroz, S. E. (2013), Modeliuvannya protsesu pidhotovky maibutnikh tovaroznavtsiv-ekspertiv do profesiinnoi diialnosti na rynku mytnykh posluh, Visnyk Zhytomyrskoho universytetu. Pedagogichni nauky, Vypusk 4(70), 2013, s. 124-129.

14. Halyk, I. S. Nikolaichuk, L. H. and Semak, B. D. (2018), Vykorystannia kompetentnisnogo pidkhdodu pry kontekstnomu navchanni tovaroznavtsiv u zakladakh vyshchoi osvity – osnovnyi rezerv pidvyshchennia yakosti pidhotovky, Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnogo universytetu, Vyp. 20, s. 88-93 (Tekhnichni nauky).

15. Hushchak, O. M. Semak, B. D. and Halyk, I. S. (2018), Vykorystannia kompetentnisnogo pidkhdodu dlia vdoskonalennia fakhivtsiv torhovelno-ekonomichnogo profilu u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy, Pidpryiemnytstvo i torhivlia: zbirnyk naukovykh prats, Vydavnytstvo Lvivskoho torhovelno-ekonomichnogo universytetu, Lviv, Vyp. 22, s. 151-156.

16. Nikolaichuk, L. H. Halyk, I. S. and Semak, B. D. (2018), Vykorystannia kompetentnisnogo pidkhdodu dlia vdoskonalennia u zakladakh vyshchoi osvity pidhotovky fakhivtsiv tovaroznavchogo profilu dlia torhivli ta lehkoj promyslovosti Ukrainy, Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnogo universytetu, Vydavnytstvo Lvivskoho torhovelno-ekonomichnogo universytetu, Lviv, Vypusk 21, s. 96-105 (Tekhnichni nauky).

17. Zakharchenko, V. M. Natsionalna ramka kvalifikatsii ta osviti prohramy kvalifikatsii. Kyiv. 20-21 zhovtnia 2015 r.

Стаття надійшла до редакції 24 листопада 2018 р.